

Beleid veilige kerk Protestantse gemeente Haren – Onnen¹

1. Inleiding

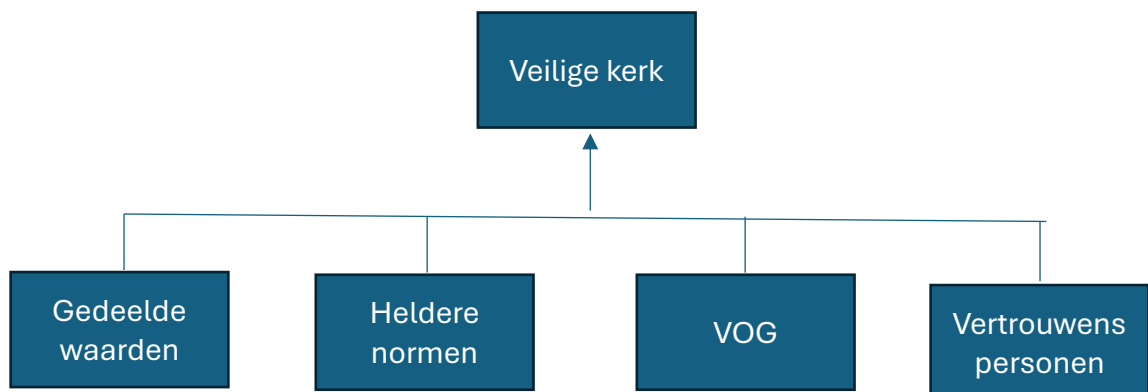
Ieder mens moet kunnen rekenen op een veilige omgeving. Een omgeving waarin je gezien en gerespecteerd wordt: thuis, op het werk, op de sportvereniging en in de kerk. Maar steeds meer realiseren we ons dat dit in de praktijk niet altijd het geval is. Vooral in situaties waarin sprake is van (grote) machtsverschillen kunnen tussen mensen onveilige situaties ontstaan en is er sprake van grensoverschrijdend gedrag. Daarom is het belangrijk dat wij ons, ook als kerkelijke gemeente, van de risico's bewust zijn en ons actief inzetten om die risico's waar mogelijk te beperken. In deze notitie geven we een beeld van ons beleid om voor iedereen een veilige kerkelijke omgeving te realiseren en te waarborgen.

2. Doel van het beleid

We beogen dat de Protestantse gemeente Haren – Onnen een plek is waar je je welkom voelt, je kunt zijn zoals je bent en gezien en gerespecteerd wordt. Dit geldt voor iedereen die bij de kerk betrokken is: mensen die naar de kerk gaan, deelnemers aan activiteiten, gemeenteleden, vrijwilligers en kerkelijke werkers.

3. Hoe willen we ons doel realiseren

We willen ons doel op vier onderling samenhangende manieren bereiken. Allereerst door uit te spreken wat onze gedeelde waarden zijn als het erom gaat voor alle betrokkenen een omgeving te zijn waarin je als mens tot recht komt. In de tweede plaats door duidelijk te zijn over welke normen we in het omgaan met elkaar hanteren in het bijzonder voor iedereen die als vrijwilliger in onze kerk actief is. In de derde plaats door ervoor te zorgen dat iedereen voor wie dit nodig is over een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) beschikt. In de vierde plaats door te bevorderen dat binnen onze kerk een of meer vertrouwenspersonen functioneren waar iedereen die de kerk als een onveilige plek ervaart terecht kan.

¹ Bij het opstellen van deze notitie is gebruik gemaakt van diverse notities zoals deze door de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk Nederland zijn opgesteld.

In de volgende paragrafen werken we deze vier onderdelen verder uit

4. Gedeelde waarden

Bij de vorming van de Protestantse gemeente Haren – Onnen hebben we gezamenlijk de volgende visie vastgesteld: *“Als Protestantse gemeente Haren-Onnen leven wij van en in Gods liefde. Wij proberen een meerkleurige, hoopvolle en zichtbare geloofsgemeenschap in en voor de samenleving te zijn. Wij hebben een vertrouwenwekkende gemeenschap voor ogen waar iedereen zich welkom en geaccepteerd weet en waar wij elkaar versterken.”*

In deze visie liggen waarden besloten die voor ons van wezenlijk belang zijn. Gedragen door Gods liefde willen wij voor elkaar van betekenis zijn: in (de ontwikkeling van) ons geloof en de in de wijze waarop wij ons geloof – in ons persoonlijk leven, naar elkaar en naar de wereld - in praktijk brengen. Openheid en wederzijds respect, onderling vertrouwen en gedeelde hoop zijn belangrijk om als geloofsgemeenschap te bestaan en als zodanig te kunnen groeien. Dit kan alleen in een omgeving die ieder van ons als veilig ervaart. Iedereen in onze kerk kan hieraan op verschillende manieren aan bijdragen:

- Allereest om de waarde van een veilige kerkelijke omgeving uit te dragen, bijvoorbeeld door ze regelmatig aan de orde te stellen.
- In de tweede plaats door actief met elkaar na te gaan of wij de omgeving waar we deel van uit maken als veilig ervaren en wat we kunnen doen om dit te verbeteren.
- In de derde plaats door, bijvoorbeeld als voorzitter, activiteitenbegeleider en als predikant in te grijpen in situaties die mogelijk als onveilig ervaren worden. We verwachten dat iedereen in onze geloofsgemeenschap zich bewust is van de bijdrage die hij of zij aan een veilige kerkelijke omgeving kan leveren en de hierbij de persoonlijke grenzen van de ander bewaakt en respecteert.

5. Heldere normen

Om de waarden die we van wezenlijk belang vinden handen en voeten te geven hanteren we voor iedereen die in onze kerk als vrijwilliger actief is een gedragscode. Dit is de “Gedragscode voor vrijwilligers in het kader van werken aan een veilige gemeente”, die als bijlage bij de deze notitie is gevoegd. We maken hierbij gebruik van de Model Gedragscode zoals deze door de Protestantse Kerk Nederland is opgesteld. De gedragscode is opgesteld ter bescherming van alle leden van de kerk en dus ook ter bescherming van de vrijwilligers zelf. De gedragscode bevat normen met betrekking tot:

- Veilige omgeving
- Respect
- Geheimhouding
- Persoonlijke integriteit
- Lichamelijke integriteit
- Privacy
- Taalgebruik
- Financiële belangen
- Seksueel misbruik
- Een cultuur van openheid

Deze gedragscode geldt voor alle vrijwilligers op elk terrein van het kerkenwerk
Deze gedragscode wordt bij de benoeming of aanstelling aan de vrijwilliger overhandigd en met haar/hem besproken. De vrijwilliger wordt tevens geïnformeerd over het beleid veilige gemeente, zoals dit in deze notitie is uitgewerkt. De vrijwilliger verklaart zich door de acceptatie van de taak c.q. functie akkoord met de inhoud van de gedragscode vrijwilligers en het beleid veilige gemeente.² De gedragscode is als bijlage 1 bij deze notitie gevoegd.

6. Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

In april 2024 besloot de generale synode dat per 1 juli 2025 een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verplicht wordt voor medewerkers en vrijwilligers van gemeenten binnen de Protestantse Kerk Nederland. Een VOG is een verklaring waaruit blijkt dat gedrag in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van een specifieke taak of functie in de samenleving. De aanvrager wordt gescreend op het hebben gepleegd van strafbare feiten.

In de nieuwe generale regeling 16 (artikel 2, lid 2) staat een lijstje met personen waarvoor de VOG verplicht wordt:

- a. Alle ambtsdragers
- b. Alle anderen die namens de gemeente pastorale taken hebben
- c. Mensen in functies die daarmee op regelmatige basis (bege)leiding geven aan minderjarigen of kwetsbare mensen zodat een persoonlijke band kan ontstaan mensen in functies waarin men herhaaldelijk als enige volwassene samen is met minderjarigen of kwetsbare mensen
- d. Vertrouwenspersonen als bedoeld in art. 3
- e. Mensen in overige functies waarbij de genoemde verklaring door de kerkenraad als zinvol preventief middel wordt geacht.

Het beleid met betrekking tot de aanvraag van een VOG is in de bijlage “Beleid Verklaring Omtrent Gedrag” uitgewerkt en is als bijlage 2 bij deze notitie gevoegd.

7. Vertrouwenspersoon

Het vierde onderdeel van ons beleid is de benoeming van vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersoon biedt een luisterend oor aan degene die met verhalen, vragen of meldingen bij hem of haar komt, adviseert over eventueel te nemen stappen en ondersteunt de persoon daarbij. Daarnaast vraagt hij of zij in de gemeente, op beleids- en uitvoerend niveau, met regelmaat aandacht voor preventie van grensoverschrijdend gedrag en is alert op de uitvoering van het beleid van de kerkenraad op dit terrein. Het takenpakket van een vertrouwenspersoon bestaat uit:³

- a. *Voorlichting en preventie*: het gesprek over ‘veilige gemeente’ op verschillende niveaus van het kerkenwerk organiseren.
- b. *Signaleren*: alert zijn op signalen van mogelijk misbruik.

² De gedragscode vrijwilligers hoeft niet te worden ondertekend. Het is belangrijk om de gedragscode en het beleid met elkaar te (blijven) bespreken om zo te werken aan bewustwording.

³ Website Protestantse Kerk Nederland

- c. *Opvang en begeleiding*: eerste aanspreekpunt en steun voor mensen uit de gemeente die in vertrouwen iets kwijt willen over wat er in de gemeente gebeurt of waar ze zich zorgen over maken. Vertrouwenspersonen denken mee met de melder over eventuele aangiftes of klachtenprocedures en begeleiden de melder daarin.
- d. *Informereren en adviseren*: elders en anderen adviseren over mogelijke vervolgtrajecten. Zo nodig wijzen ze op pastorale, psychologische, maatschappelijke, kerkelijke of juridische hulp.
- e. *Bijhouden van een persoonlijke registratie*: jaarlijks rapporteren aan de kerkenraad, waarbij omstandigheden en personen onherkenbaar zijn. De rapportage is voorzien van een analyse en zo nodig beleidsaanbevelingen.

Binnen onze gemeente functioneren op dit moment drie vertrouwenspersonen: Annelies Kwant, Margreeth Smilde en Siard Heidanus. Informatie m.b.t. de vertrouwenspersonen is te vinden op de website van de Gorechtkerk.

8. Uitvoering van het beleid

Een veilige kerkelijke omgeving komt niet vanzelf tot stand. Voorgesteld wordt een werkgroep bestaande uit onze vertrouwenspersonen en een vertegenwoordiging van de Kerkenraad te vragen een plan van aanpak op te stellen om de onderdelen onder de punten 4 (gedeelde waarden) en 5 (heldere normen) in concrete acties om te zetten. Het plan van aanpak wordt door de Kerkenraad vastgesteld. Het College van Kerkrentmeesters draagt zorg voor de invoering van de VOG.

9. Communicatie

Dit beleidsdocument wordt geplaatst op de website van de Protestantse Gemeente Haren Onnen www.pgharen.nl

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Kerkenraad d.d. 13 april 2026

Mevr. G. Piersma-Wichers

G. ten Napel

Voorzitter

Scriba

Bijlage 1: Gedragscode voor vrijwilligers in het kader van werken aan een veilige gemeente

Gedragscode

De Protestantse Kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn, een plaats waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte te geven. Als Protestantse gemeente Haren - Onnen onderschrijven wij dit en daarom gebruiken wij onderstaande gedragscode voor vrijwilligers.

Voor een veilige gemeente zijn we samen verantwoordelijk. Met elkaar spreken we daarom deze gedragscode af. Voor iedereen binnen en buiten onze eigen gemeenschap zijn we hierop aanspreekbaar.

Deze gedragscode is opgesteld ter bescherming van alle leden van de kerk en dus ook ter bescherming van de vrijwilligers zelf.

Deze gedragscode geldt voor alle vrijwilligers op elk terrein van het kerkenwerk

Deze gedragscode wordt bij de benoeming of aanstelling aan de vrijwilliger overhandigd en met haar/hem besproken. De vrijwilliger wordt tevens geïnformeerd over het beleid veilige gemeente.

De vrijwilliger verklaart zich door de acceptatie van de taak c.q. functie akkoord met de inhoud van de gedragscode vrijwilligers en het beleid veilige gemeente.⁴

1. Veilige omgeving

We werken samen aan een omgeving en een sfeer waarbinnen iedereen zich veilig en gerespecteerd voelt en vrijuit het geloof kan beleven.

2. Respect

We respecteren elkaar en anderen. We benaderen de ander niet op een manier die haar of hem in waardigheid en integriteit aantast. Dit geldt in het bijzonder voor minderjarigen en andere kwetsbaren. Extra zorgvuldig zijn we bij pastorale en diaconale contacten, omdat we weten dat machtsverschillen hier een rol kunnen spelen.

3. Geheimhouding

We gaan zorgvuldig om met vertrouwelijke (waaronder persoonlijke) informatie of gegevens van anderen, waaronder alles waarop onze geheimhoudingsplicht betrekking heeft.

4. Persoonlijke integriteit

We respecteren de rechten van de ander. We berokkenen de ander geen schade. We gebruiken geen fysiek of mentaal geweld.

⁴ De gedragscode vrijwilligers hoeft niet te worden ondertekend. Het is belangrijk om de gedragscode en het beleid met elkaar te (blijven) bespreken om zo te werken aan bewustwording.

5. Lichamelijke integriteit

We respecteren elkaars lichamelijke integriteit. We zijn terughoudend in fysiek contact.

6. Privacy

We respecteren de privacy van de ander.

7. Taalgebruik

Ons taalgebruik is respectvol. We stellen geen ongepaste vragen en maken geen ongewenste (seksueel getinte) opmerkingen over het persoonlijk leven of uiterlijk van de ander.

We praten met respect over de ander, ook via de sociale media. Ook wanneer de ander niet aanwezig is. We roddelen niet en maken geen beschadigende grappen of opmerkingen over anderen.

8. Financiële belangen

We vermijden elke vorm van belangenverstrengeling, in het bijzonder op financieel terrein. Met giften gaan we zorgvuldig om, zowel bij het aannemen als bij het doorgeven.

9. Seksueel misbruik

We volgen in geval van (seksueel) misbruik door vrijwilligers of beroepskrachten, of bij vermoedens daarvan, het *Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties*. Onder seksueel misbruik wordt verstaan: iedere vorm van grensoverschrijdend gedrag, misbruik van macht of vertrouwen, waarbij een machtsverschil of een afhankelijkheidsrelatie bestaat tussen de benadeelde en de beschuldigde, waarbij de beschuldigde een vrijwilliger of beroepskracht binnen de Protestantse Kerk in Nederland is. Alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen een vrijwilliger en een minderjarige zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.⁵

10. Een cultuur van openheid

We zetten ons in om samen te werken aan een cultuur van openheid. Dat draagt bij aan de gemeente als een veilige omgeving. We zijn alert en spreken elkaar aan wanneer we signalen opvangen of situaties van ongewenst gedrag meemaken.

Wanneer we aarzelen over de aanvaardbaarheid van gedrag van onszelf of een ander, kunnen we contact zoeken met een van de vertrouwenspersonen.

⁵ De definitie van misbruik van een pastorale relatie of gezagsrelatie staat beschreven in Generale Regeling 11. Kerkelijke rechtspraak, artikel 17 lid 1 van de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland.

Bijlage 2: Beleid Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

1. Waarom een VOG?

Een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) is een verklaring waaruit blijkt dat gedrag in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van een specifieke taak of functie in de samenleving. De aanvrager wordt gescreend op het hebben gepleegd van strafbare feiten.

VOG's zijn met name van belang voor vrijwilligers en beroepskrachten die een-op-een contacten hebben met kwetsbare groepen – zoals minderjarigen, ouderen, mensen met een verstandelijke beperking of mensen in een afhankelijkheidssituatie –, die vertrouwelijke gegevens (persoonsregistratie) verwerken of met financiën omgaan.

Een VOG geeft geen garantie dat iemand geen fout gedrag heeft vertoond of zal vertonen. Iemand kan een strafbaar feit hebben gepleegd waarvan geen aangifte is gedaan bij de politie; een VOG wordt aan ongeveer 2 op de 1000 personen geweigerd. Daarnaast geldt dat een VOG bij de betrokkenen een moment van bewustwording creëert: iemand gaat met kwetsbare mensen werken.

2. Is een VOG verplicht?

In april 2024 besloot de generale synode dat een VOG per 1 juli 2025 verplicht wordt voor medewerkers en vrijwilligers van gemeenten binnen de Protestantse Kerk. De verplichting geldt nu dus nog niet, maar het is wel verstandig om het aanvragen van VOG's tijdig te regelen.

3. Voor wie wordt de VOG verplicht per 1 juli 2025?

In de nieuwe generale regeling 16 (artikel 2, lid 2) staat een lijstje met personen waarvoor de VOG verplicht wordt:

- f. alle ambtsdragers
- g. alle anderen die namens de gemeente pastorale taken hebben
- h. mensen in functies die daarmee op regelmatige basis (bege)leidinggeven aan minderjarigen of kwetsbare mensen zodat een persoonlijke band kan ontstaan
- i. mensen in functies waarin men herhaaldelijk als enige volwassene samen is met minderjarigen of kwetsbare mensen
- j. vertrouwenspersonen als bedoeld in art. 3
- k. mensen in overige functies waarbij de genoemde verklaring door de kerkenraad als zinvol preventief middel wordt geacht.

De kerkorde is duidelijk, maar geeft ook ruimte voor eigen invulling. Moet een organist bijvoorbeeld een VOG ontvangen? In beginsel niet, maar als de organist lesgeeft aan kinderen uit de kerk, uit hoofde van zijn functie bij de gemeente, dan wel. Hij of zij valt dan onder categorie d. Voor de vrijwilliger die koffie schenkt na de dienst of als notulist aanwezig is bij kerkenraadsvergaderingen is de VOG niet verplicht. En degene die de bloemen wegbrengt na de dienst? Dat hangt ervan af hoe regelmatig deze taak wordt uitgeoefend, en of de bloemen steeds aan verschillende personen worden afgeleverd of niet. Als er regelmatig persoonlijk contact is met één of meer kwetsbare personen, op zo'n manier dat er een persoonlijke band kan ontstaan, dan is een VOG verplicht, anders niet.

4. Wat kost een VOG?

Voor vrijwilligers is een VOG gratis. Een aanvraag voor een gratis VOG verloopt via [Regeling voor vrijwilligers | Gratis VOG](#). Voor beroepskrachten is de VOG *niet* gratis. De aanvraag voor beroepskrachten verloopt via [Justis](#).

Een vrijwilliger kan geen VOG inleveren die hij of zij via een andere organisatie heeft gekregen. Omdat de VOG voor specifieke werkzaamheden wordt aangevraagd, moet de VOG per organisatie worden aangevraagd.

5. Hoe vraag je een gratis VOG aan?

Je stelt als gemeente één persoon aan die bevoegd is om de VOG's aan te vragen. Dit hoeft geen kerkenraadslid te zijn. Deze persoon krijgt van de kerkenraad een lijstje met mensen voor wie de VOG verplicht is en vult op gratisvog.nl/aanvraagformulier het aanvraagformulier in. Daarvoor zijn twee vereisten:

1. De gemeente dient preventief beleid ter voorkoming van grensoverschrijdend gedrag te hebben en dit beleid ook in de praktijk uit te oefenen.
Een voorbeeld van dit beleid is een *gedragscode*. Diverse gemeenten hebben deze (in combinatie met beleid) opgesteld. Zoals de [hervormde gemeente Ede](#) en de [hervormde gemeente Barneveld](#). Ook op de [website](#) van de Protestantse Kerk is informatie te vinden over hoe je preventiebeleid opstelt.
2. De gemeente dient een Kamer van Koophandel-nummer te hebben én toegang tot de overheid via E-herkenning niveau 2+.

Voor het invullen zijn de volgende gegevens van de vrijwilliger nodig:

- voorletter + achternaam
- geboortedatum
- een persoonlijk emailadres

De vrijwilliger dient over een DigiD te beschikken.

Na het invullen van het aanvraagformulier ontvang je, bij goedkeuring van je aanvraag, bericht en kun je via Justis per vrijwilliger een VOG klaarzetten. De gemakkelijkste weg is om te kiezen voor een digitale VOG. De vrijwilliger krijgt hier bericht van. De vrijwilliger logt via zijn of haar DigiD in en voltooit de aanvraag. Als de aanvraag compleet is, beoordeelt Justis de aanvraag. Daarna ontvang je bericht.

Als de vrijwilliger geen DigiD heeft, dan kan de gemeente een aanvraagformulier schriftelijk invullen. Dit formulier is te downloaden via [Justis](#). Dit aanvraagformulier dient de vrijwilliger in bij de burgerlijke gemeente waar hij of zij ingeschreven staat.

Een VOG aanvragen zonder DigiD is alleen mogelijk via de burgerlijke gemeente, aan de balie.

Indien u de VOG schriftelijk wilt aanvragen, heeft u een ingevuld aanvraagformulier nodig van de organisatie die om de VOG vraagt. Dit formulier dient u in te leveren bij de gemeente waar u bent ingeschreven.

Voor een schriftelijke VOG-aanvraag via de gemeente geldt een vergoeding van € 41,35 (exclusief btw).

U kiest bij het klaarzetten van de VOG het screeningsprofiel waarop de vrijwilliger beoordeeld moet worden. De meest voor de hand liggende screeningsprofielen voor vrijwilligers in de kerk zijn 84 of 85, omdat het daar gaat om kwetsbare personen. Voor de ouderling-kerkrentmeester of de penningmeester kun je ook kiezen voor screeningsprofiel 21 of 22.

6. Wat als iemand geen VOG krijgt?

Het kan zijn dat iemand geen VOG kan overhandigen. De kans is niet groot maar wel aanwezig. Zorg in dat geval voor pastorale zorg voor deze persoon. Het is mogelijk dat een aanvrager wel een VOG krijgt voor de ene functie maar niet voor de andere. Er wordt altijd gekeken naar de specifieke risico's die aan de functie verbonden zijn.

De terugkijktermijn voor een VOG is 4 jaar. Daarop zijn uitzonderingen:

- Voor zedendelicten geldt een onbeperkte terugkijktermijn.
- Voor jongeren tot 23 jaar geldt een terugkijktermijn van 2 jaar, behalve als er sprake is van zedendelicten of zware geweldsdelicten. Een HALT-maatregel is geen reden voor het weigeren van een VOG.

7. Bewaren VOG's

VOG's hoeven niet door de gemeente bewaard te worden, aangezien er geen wettelijke verplichting of kerkelijke reden voor is, in tegenstelling tot de informatie die eerder op de website vermeld stond. Het is wel de bedoeling dat gemeenten bijhouden wie een VOG heeft kunnen laten zien.

Er is geen specifieke geldigheidsduur voor een VOG. Deze geeft alleen de situatie op het moment van afgifte weer. Wanneer iemand zijn of haar taken beëindigt en later opnieuw dezelfde of een andere taak op zich neemt, dient er een nieuwe VOG aangevraagd te worden. Dit geldt ook voor ambtsdragers die herkozen worden. Hoewel er geen formele geldigheidsduur voor een VOG bestaat, adviseren wij een hernieuwing om de vijf jaar. De deelname aan de Regeling Gratis VOG is eveneens geldig voor vijf jaar, waarna een nieuwe aanvraag voor verlenging nodig is. De procedure voor de verlenging is gelijk aan de oorspronkelijke aanvraag.